

НОРМАТИВ ҲУҚУҚИЙ ХУЖЖАТЛАРНИ ИШЛАБ ЧИҚИШДА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ РОЛИ

Лазизжон Мирзаевич Махмудов

Тошкент давлат юридик университети магистранти

АННОТАЦИЯ

Ушбу мақоланинг мазмунида одамларнинг кундалик ҳаётида замонавий тенденциялардан бирига айланган ахборот технологияларни норматив ҳуқуқий ҳужжатларни тарғиб қилишда муҳим ўринда туриши, шунингдек норматив ҳуқуқий ҳужжатларни тарғиб этишда ахборот технологияларига бўлган эҳтиёж юқори эканлигини исботловчи муҳим далиллар келтирилган.

Калит сўзлар: ахборот технологиялари, норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, ахборот-ҳуқуқий фаолиятни ривожлантириш, қонунлар ва қарорлар, ҳуқуқий давлат, қонун ҳужжатлари.

THE ROLE OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN THE DEVELOPMENT OF REGULATORY LEGAL DOCUMENTS

Lazizjon Mirzaevich Mahmudov

Master of Tashkent State Law University

ABSTRACT

The content of this article provides important evidence that information technology, which has become one of the modern trends in people's daily lives, plays an important role in the promotion of normative legal acts, as well as the high demand for information technology in the promotion of normative legal acts.

Keywords: information technology, normative-legal documents, development of information-legal activity, laws and decisions, rule of law, legislation.

КИРИШ

Ҳар бир давлат ахборот оламига кириш муҳимлигини тушуниб, ушбу йўналишни амалга ошириш учун ўзига хос "концепция" ни ишлаб чиқади. Шу билан бирга, нафақат давлат сиёсатини акс эттирадиган, балки юридик ва жисмоний шахсларнинг мамлакат ҳудудида одоб-ахлоқ қоидаларини белгиладиган қонунчилик ҳам устун омил ҳисобланади.

Шу нуқтаи назардан, ахборот қонунчилиги - бу ахборот ишлаб чиқариш, уни тарқатиш, ундан фойдаланиш ва унга киришни таъминлаш билан боғлиқ бўлган жамоат муносабатларининг барча турларини тартибга солувчи қонундир. Жаҳон ахборот олами ривожланишининг замонавий тенденциялари ахборот қонунчилигини мустақил ҳуқуқ соҳаси сифатида шакллантиришга туртки бермоқда. Ахборот технологияларини ривожлантириш босқичи кенг миқёсли ахборот урушларини олиб боришга қадар индивидуал ва жамоат онгига оммавий ахборот таъсирини ўтказиш имконияти билан тавсифланади, натижада ахборот хавфсизлиги принципига муқаррар мувозанатга айланади.

Ҳуқуқий давлатда умуман муҳим мақсадларга эришиш, асосий кадриятларни сақлаш, жамоатчилик билан алоқаларни сақлаш, ривожлантириш ва такомиллаштиришга қаратилган фаолиятни ташкил этиш ҳуқуқий воситаларни жалб қилган ҳолда амалга оширилади ва фақат принциплар ва қоидаларга асосланади ва бундай давлатнинг норматив-ҳуқуқий ҳужжатларида мустаҳкамланган.

Ушбу турдаги фаолиятга ахборот соҳасида хавфсизлик мақсадлари ва вазифаларини амалга оширишни киритиш керак.

Бунга қуйидагилар киради:

- норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар;
- уларга оид расмий шарҳлар;
- норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг қўлланилиш тартиби тўғрисидаги тушунтиришлар;
- Конституциявий суд қарорлари;
- Олий суд Пленумининг қонун ҳужжатлари қўлланилиши масалалари бўйича қарорлар матнлари;
- суд амалиётини умумлаштириш материаллар.

АДАБИЁТЛАР ТАҲЛИЛИ ВА МЕТОДОЛОГИЯ

Хавфсизлик соҳасидаги қонунни ривожлантириш учун асоси Ўзбекистон Республикаси Конституциясида мавжуд бўлган ҳуқуқий нормалар ташкил этади. Хат махфийлиги ва ёзишмаларнинг махфийлиги тўғрисидаги конституциявий меъёрларга риоя қилиш асосида ахборот соҳасидаги норматив-ҳуқуқий хавфсизликнинг бутун тизими яратилиши керак, чунки инсон ва фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликлари энг устувор аҳамиятга эга. Амалдаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, ахборот хавфсизлигини таъминлаш, айрим жиҳатларини таъкидлаш ва бошқаларни тартибга солишдан ташқарида

қолдириш учун ажралмас, уйғун асосни ташкил этмайди. Ахборот хавфсизлиги соҳасидаги муносабатларни тартибга солишга қаратилган тўғридан-тўғри ҳаракат қонуни мавжуд эмас, шунингдек, ушбу соҳадаги қонунчиликни ҳар томонлама ва ўзаро боғлиқ ривожлантириш учун концептуал асослар мавжуд эмас.

МУҲОКАМА

Ахборот технологиялари ривожланишининг кўплиги ва юқори динамикаси, шунингдек, уларни яхлит тизимларда биргаликда қўллаш зарурати томонларнинг ўзаро тушунишни таъминлайдиган аниқ тил бўлган стандартларнинг ролини оширади. ИТ соҳасидаги устувор вазифа миллий ахборот инфратузилмаси учун халқаро стандартларга мувофиқлаштирилган норматив-ҳуқуқий базани шакллантиришдир. Умуман олганда, бунга нормаларни миллий қонунчиликка татбиқ этиш жараёни ёрдам беради.

Норматив-ҳуқуқий базани такомиллаштириш халқаро ташкилотлар ҳужжатлари, Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатлари ва меъёрий ҳужжатларини мунтазам равишда таҳлил қилишни, амалдаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни янги қабул қилинган қонун ҳужжатларига мувофиқлаштиришни талаб қилади.

НАТИЖАЛАР

2019 йил 1 январдан бошлаб Интернет жаҳон ахборот тармоғида пилот лойиҳаси сифатида Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини ишлаб чиқиш ва келишишнинг ягона электрон тизими (кейинги ўринларда Ягона электрон тизим деб аталади) синов тариқасида ишга туширилди. Ишлаб чиқилган Ягона электрон тизим қуйидаги устувор вазифаларни амалга оширишни назарда тутади:

- норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини барча манфаатдор вазирликлар, идоралар, маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органларига кўриб чиқиш, электрон рақамли имзодан фойдаланган ҳолда келишиш (виза қўйиш) учун, шу жумладан уларнинг кенг жамоатчилик ва мутахассислар муҳокамасини ўтказиш учун бир вақтнинг ўзида ва тезкор жўнатиш имкониятини яратиш;

- амалга оширилган ҳаракатларни автомат тарзда расмийлаштириш, тақдим этиш ва қабул қилиш саналарини қайд этиш орқали норматив-ҳуқуқий

ҳужжатлар лойиҳаларини кўриб чиқиш ва келишиш (виза қўйиш) жараёнининг шаффофлигини таъминлаш;

- электрон рақамли имзонинг ҳақиқийлигини, шу жумладан визаларнинг ҳақиқийлиги ва уларнинг долзарблигини тасдиқлаш;

- норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини кўриб чиқиш ва келишиш (виза қўйиш) жараёнида амалга оширилган ҳаракатлар, манфаатдор вазирликлар, идоралар ва маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органларининг норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳалари бўйича таклифлари ва эътирозлари тўғрисида ахборотни тўплаш ва сақлаш;

- норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини ишлаб чиқиш жараёни ҳамда келишиш Ягона электрон тизим орқали амалга оширилган манфаатдор вазирликлар, идоралар ва маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари тўғрисидаги ахборотни назарда тутувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларининг ягона электрон базасини юритиш, шунингдек, ахборот-таҳлилий ва статистик маълумотларни шакллантиришда ягона электрон базадан фойдаланиш;

- норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини ишлаб чиқиш ҳамда манфаатдор вазирликлар, идоралар ва маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари билан келишиш (виза қўйиш) жараёнини реал вақт режимида бошқариш, мониторинг ва назорат қилиш;

- норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини ишлаб чиқиш ҳамда манфаатдор вазирликлар, идоралар ва маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари билан келишиш (виза қўйиш) жараёнида вақтни ва меҳнат ресурсларини сезиларли тежаш.

ХУЛОСА

Ҳуқуқий тарғибот ва фуқароларнинг ҳуқуқий онгини оширишнинг замонавий ва таъсирчан услубларини жорий қилиш, уларга қабул қилинаётган қонунлар ва бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар мазмун-моҳияти ва аҳамиятини етказиш, аҳолининг ҳуқуқий саводсизлигига барҳам бериш бўйича чора-тадбирларни амалга ошириш туман, (шаҳар) адлия булимларинг асосий вазифаларидан бири деб ҳисобланади.

REFERENCES

1. Абдалимова. Т.В «Ўзбекистон Республикасида ахборот хавфсизлигини ҳуқуқий ва меъёрий қўллаб-қувватлашнинг ҳолати ва ривожланиш истиқболлари». Илмий, техник ва маркетинг тадқиқотлари маркази

2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 8 апрелдаги 284-сон қарори.
3. “Электрон ҳукумат” модули бўйича ўқув – услубий мажмуа. Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази. Тошкент. 2016 й
4. Ўзбекистон Республикасининг қонуни. «Ҳуқуқий ахборотни тарқатиш ва ундан фойдаланишни таъминлаш тўғрисида» Тошкент. 2017 й